

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/122/2021
Identifikačné číslo spisu:	2714207021
Dátum vydania rozhodnutia:	20.04.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:2714207021.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu E. H., bývajúceho v A. č. XXX, zastúpeného JUDr. Jánom Pekarom, advokátom, so sídlom v Skalici, Potočná 191/39, proti žalovanej PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pribinova 25, IČO: 35 792 752, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Andrea Cviková, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Kubáňho 16, IČO: 47 233 516, o určenie neplatnosti zmluvných podmienok, vedenom na Okresnom súde Skalica pod sp. zn. 7C/802/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 31. marca 2020 sp. zn. 10Co/159/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 31. marca 2020 sp. zn. 10Co/159/2019 v časti zmeňujúceho výroku, ktorým žalobu v časti zamietol a vo výroku o náhrade trov prvostupňového a odvolacieho konania z r u š u j e a v rozsahu zrušenia vec vracia Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Skalica (ďalej aj „súd prvej inštancie“) (v poradí tretím) rozsudkom z 29. januára 2019, č. k. 7C/802/2014-232 rozhodol, že vo výroku uvedené zmluvné podmienky v Zmluve o revolvingovom úvere č. 8500016973 sú neplatné a priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania 100 %, o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozsudku. Po právnej stránke aplikoval § 3 ods. 3 a § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 250/2007 Z.z.“), § 3 ods. 1, § 39, § 52 ods. 1 až 4, § 53 ods. 1, 3, 4 písm. a/, h/ a k/, ods. 5 a 6, § 54 ods. 1 a 2, § 489 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), čl. 3 ods. 1 Smernice č. 13/1993 Rady EHS, § 1 ods. 1 a 2, § 2 písm. i/, j/, § 9 ods. 2 písm. j/ a k/, § 11 ods. 1 písm. a/, b/ zák. č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom ku dňu uzatvorenej zmluvy o revolvingovom úvere (ďalej aj „ZoSÚ“). V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca má na určenie neplatnosti konkrétnych zmluvných podmienok revolvingovej zmluvy naliehavý právny záujem s odkazom na § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z. Na základe zistenia, že žiadna suma 628,73 eur ako „poskytnutá čiastka revolvingu“ prípadne znížená o sumu 167,04 eur nebola vyplatená žalobcovi a preto medzi stranami nebola uzatvorená žiadna revolvingová zmluva, ale na základe jednorazového poskytnutia sumy bola uzavretá spotrebiteľská zmluva, súd si predmetnú zmluvu kvalifikoval ako zmluvu o spotrebiteľskom úvere. Súd v žalobe

vymedzené zmluvné podmienky vyhodnotil ako neprijateľné zmluvné podmienky a z toho dôvodu za neplatné v zmysle § 54 ods. 5 OZ.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“), na odvolanie žalovanej (v poradí tretím rozhodnutím) rozsudkom z 31. marca 2020 sp. zn. 10Co/159/2019 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti o určení neplatnosti zmluvnej podmienky o ročnej úrokovej sadzbe úveru 70,01 %, o určení neplatnosti zmluvnej podmienky o RPMN za úver 66,56 %, o určení neplatnosti zmluvnej podmienky v bode 8.1 zmluvy o revolvingovom úvere o poplatku 367,49 eur za odklad splátok úveru, o určení neplatnosti zmluvnej podmienky v bode 8.4 veta prvá zmluvy o revolvingovom úvere, že „odplata za poskytnutie odkladu splatnosti splátok úveru je splatná dňom uzavretia tejto dohody o poskytnutí služby“, o určení neplatnosti zmluvnej podmienky v bode 8.4 veta druhá zmluvy o revolvingovom úvere, že „veriteľ a dlžník sa dohodli na započítaní vzájomných pohľadávok, a to pohľadávky dlžníka voči veriteľovi na poskytnutie schválenej výšky úveru podľa článku 2.3 zmluvných dojednaní žiadosti/zmluvy oproti pohľadávke veriteľa voči dlžníkovi na zaplatenie odplaty podľa ods. 8.1 písm. a/ tejto dohody o poskytnutí služby (resp. zníženej výšky odplaty), a to ku dňu poskytnutia úveru dlžníkovi podľa článku 2.3 zmluvných dojednaní žiadosti/zmluvy“, a v zostávajúcej časti rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej zmenil tak, že žalobu zamietol a rozhodol, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie a na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. V preskúmvanej veci súd prvej inštancie dospel k záveru o dôvodnosti žaloby, ktorou sa žalobca domáhal určenia neplatnosti zmluvných podmienok obsiahnutých v zmluve o spotrebiteľskom úvere zo dňa 24. októbra 2012, ktorú podrobil prieskumu vytýkaných neprijateľných zmluvných podmienok, spôsobujúcich značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech žalobcu ako spotrebiteľa. Súd prvej inštancie dospel k správne mu záveru, keď konštatoval daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení neprijateľných zmluvných podmienok. Odvolací súd podľa § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil, v napadnutej časti o určení neplatnosti zmluvnej podmienky o ročnej úrokovej sadzbe úveru 70,01 %, o určení neplatnosti zmluvnej podmienky o RPMN za úver 66,56 %, o určení neplatnosti zmluvnej podmienky v bode 8.1 zmluvy o revolvingovom úvere o poplatku 367,49 eur za odklad splátok úveru, o určení neplatnosti zmluvnej podmienky v bode 8.4 veta prvá zmluvy o revolvingovom úvere, že „odplata za poskytnutie odkladu splatnosti splátok úveru je splatná dňom uzavretia tejto dohody o poskytnutí služby“, o určení neplatnosti zmluvnej podmienky v bode 8.4 veta druhá zmluvy o revolvingovom úvere, že „veriteľ a dlžník sa dohodli na započítaní vzájomných pohľadávok, a to pohľadávky dlžníka voči veriteľovi na poskytnutie schválenej výšky úveru podľa článku 2.3 zmluvných dojednaní žiadosti/zmluvy oproti pohľadávke veriteľa voči dlžníkovi na zaplatenie odplaty podľa ods. 8.1 písm. a/ tejto dohody o poskytnutí služby (resp. zníženej výšky odplaty), a to ku dňu poskytnutia úveru dlžníkovi podľa článku 2.3 zmluvných dojednaní žiadosti/zmluvy“.

2.2. Odvolacia námietka žalovanej bola však dôvodná vo vzťahu k napadnutým výrokom súdu prvej inštancie, týkajúcich sa zmluvných podmienok v zmluve o revolvingovom úvere o ročnej úrokovej sadzbe revolvingu 80,98 %, o predpokladanej RPMN po poskytnutí revolvingu 70,01 %, o poplatku za odklad splátok revolvingu 167,04 eur, ako aj zmluvnej podmienky v bode 8.4 veta tretia a v bode 8.4 veta štvrtá, týkajúcej sa splatnosti odplaty za poskytnutie odkladu splátok, ako aj započítania vzájomných pohľadávok, vzhľadom na nepreukázanie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, a teda určení neplatnosti zmluvnej podmienky. Súd prvej inštancie konštatoval, že medzi stranami sporu nebola uzatvorená žiadna revolvingová zmluva, na základe ktorej by bola žalobcovi poskytnutá čiastka revolvingu 628,73 eur, prípadne suma znížená o poplatok 167,04 eur. Keďže nedošlo k uzavretiu tejto zmluvy o revolvingovom úvere, nemohol byť daný ani právny záujem na určení neprijateľnosti zmluvných podmienok uvedených v zmluve. Podľa § 388 CSP odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil vo výroku o určení neplatnosti zmluvnej podmienky o ročnej úrokovej sadzbe revolvingu 80,98 %, o predpokladanej RPMN úveru po poskytnutí revolvingu 70,01 %, o poplatku za odklad maximálne troch splátok revolvingu 167,04 eur v bode 8.1 zmluvy o revolvingovom úvere, o splatnosti odplaty za poskytnutie odkladu splatnosti splátok revolvingu a o započítaní vzájomných pohľadávok podľa bodu 8.4 veta tretia a štvrtá zmluvy o revolvingovom úvere, tak, že v tejto časti žalobu zamietol ako nedôvodnú.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v časti, v ktorej zmenil rozsudok súdu prvej inštancie podal dovolanie žalobca, jeho prípustnosť odôvodnil § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Žalobca žiadal zmeniť rozsudok odvolacieho súdu tak, že potvrdí rozsudok súdu prvej inštancie a prizná náhradu trov prvoinštančného aj odvolacieho konania žalovanému. Žalobca nesúhlasí s právnym názorom odvolacieho súdu, že nebola medzi stranami sporu uzatvorená žiadna revolvingová zmluva, z ktorej bola žalobcovi poskytnutá čiastka 628,73 eur a z tohto dôvodu nemohol byť ani daný naliehavý právny záujem na určení neprijateľnosti zmluvných podmienok uvedených v zmluve. Z príslušných ustanovení zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka (ďalej len „Obchodný zákonník“) a ZoSÚ vyplýva, že zmluva o úvere je uzatvorená dosiahnutím konsenzu. Z rozsudku odvolacieho súdu je zrejmé, že tento sa bez akéhokoľvek odôvodnenia obmedzil na tvrdenie, že medzi stranami nebola uzatvorená zmluva o úvere a teda sa ani ďalej nezaoberal jej obsahom a neposudzoval, či v nej obsiahnuté zmluvné podmienky sú alebo nie sú neprijateľné. Na uzatvorenie zmluvy nemá žiadny vplyv skutočnosť, že žalobca o poskytnutie finančných prostriedkov z revolvingu nepožiadala a žalovaná ich teda ani neposkytla. Odvolací súd napadnutým rozsudkom znemožnil uplatnenie práva spotrebiteľa na ochranu pred neprijateľnými podmienkami.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení navrhla dovolanie odmietnuť resp. ako nedôvodné zamietnuť a priznať jej náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana konania zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods.1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je procesne prípustné a zároveň aj dôvodné.

6. V danom prípade žalobca vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

7. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním.

8. Podľa § 497 Obchodného zákonníka zmluvou o úvere sa zaväzuje veriteľ, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy, a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky.

9. Podľa § 2 písm. d/ ZoSÚ zmluvou o spotrebiteľskom úvere je zmluva, ktorou sa veriteľ zaväzuje poskytnúť spotrebiteľovi spotrebiteľský úver a spotrebiteľ sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom.

10. Žalobca v dovolaní výslovne uviedol, že prípustnosť jeho dovolania vyplýva z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Žalobca spôsobom zodpovedajúcim zákonu zdefinoval relevantnú zásadnú právnú otázku riešenú odvolacím súdom (tiež súdom prvej inštancie), či bola medzi stranami uzatvorená zmluva o revolvingovom úvere resp. zmluva o spotrebiteľskom úvere v časti revolvingu, vzhľadom k tomu, že nebola poskytnutá suma revolvingu (628,73 eura, resp. prípadne suma znížená o poplatok 167,04 eura).

11. Zmluva o úvere uzavretá medzi stranami sporu je spotrebiteľskou zmluvou podliehajúcou ZoSÚ. Tento zákon ale nepokrýva všetky otázky vzniku úverového zmluvného vzťahu, práv a povinností strán,

ktoré zo zmluvného vzťahu vyplývajú. Zmluva o úvere je v zmysle § 261 ods. 6 písm. d) Obchodného zákonníka v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy o úvere tzv. absolútnym obchodom, a preto bez ohľadu na povahu účastníkov zmluvy o úvere je potrebné pri posudzovaní tohto právneho vzťahu vychádzať aj z ustanovení Obchodného zákonníka o zmluve o úvere (§ 497 a nasl.). Ustanovenia Občianskeho zákonníka sa v prípade právneho vzťahu, účastníkom ktorého je spotrebiteľ, použijú vtedy, ak v Občianskom zákonníku existuje také ustanovenie, ktoré je možné prednostne aplikovať (§ 52 ods.2 OZ) (viď sp. zn. 5Cdo/42/2020).

12. Zmluva o úvere je konsenzuálnym kontraktom, takže na vznik záväzkového právneho vzťahu z tejto zmluvy postačuje dohoda zmluvných strán o podstatných častiach zmluvy. Záväzok zo zmluvy o úvere vzniká dohodou o jej podstatných náležitostiach, ktorými je: záväzok veriteľa poskytnúť na požiadanie dlžníka v jeho prospech peňažné prostriedky, určenie sumy (limitu) týchto peňažných prostriedkov (úverový limit) a záväzok dlžníka vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky a zaplatiť úroky. (BARTOVÁ, Zuzana. § 497 [Základné ustanovenie]. In: PATAKYOVÁ, Mária a kol. Obchodný zákonník. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2022, s. 1489, marg. č. 1.).

13. K žalobcom vymedzenej právnej otázke dovolací súd uvádza, že odvolací súd (a rovnako aj súd prvej inštancie) nesprávne posúdil právnu otázku naliehavého právneho záujmu žalobcu, že nemohol byť daný, pretože nebola uzavretá zmluva o revolvingovom úvere, na základe ktorej by bola poskytnutá suma 628,73 eur ako „poskytnutá čiastka revolvingu“ prípadne znížená o poplatok 167,04 eur. Zo zmluvy o revolvingovom úvere č. 8500016973 z 24. októbra 2012 vyplýva, že pozostávala z poskytnutej čiastky úveru vo výške 1.500,- eur a poskytnutej čiastky revolvingu 628,73 eur. Z formulácie v bode 6. „poskytnutá čiastka revolvingu“ nevyplýva, že pre vznik zmluvy o úvere musel byť tento úver vyplatený v deň podpisu zmluvy. Osobitne to vyplýva z bodu 6., kde je uvedené „predpokladaná RPMN úveru po poskytnutí revolvingu“ prípadne z bodu 8.1. kde je uvedené „za poskytnutie služby spočívajúcej v možnosti odkladu splatnosti splátok revolvingu vo výške 167,04 eura v prípade ak bude dlžníkovi revolving poskytnutý“. V Zmluvných dojednaniach zmluvy o revolvingovom úvere spoločnosti PROFI CREDIT Slovakia, s. r. o. (č. 1. 9 a nasl.) je v bode 4. s názvom „Revolving“ popísaný postup, za akých podmienok bude poskytnutý revolving žalobcovi a v ostatných bodoch iné ustanovenia týkajúce sa revolvingu napr. výpoveď revolvingu. Na základe skutočností, že žalobcovi nebol vyplatený revolving dospeli súdy nižšej inštancie k nesprávnemu právnemu záveru, že zmluva o revolvingovom úvere v tejto časti nebola uzavretá, čo odvolací súd viedlo k nesprávnemu právnemu záveru o neexistencii naliehavého právneho záujmu.

14. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolateľ opodstatnene tvrdí, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Správny je preto právny názor žalobcu, že strany sporu uzavreli medzi sebou zmluvu o revolvingovom úvere a nevyplatenie revolvingu neznamená, že táto zmluva nebola uzavretá.

15. So zreteľom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalobca opodstatnene uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Dovolací súd preto rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) spolu so závislým výrokom o náhrade trov konania a vec v rozsahu zrušenia tomuto súdu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

16. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

17. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.